

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
Західноукраїнського
національного університету
Микола ЦИВАК

2026 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації

Мудрака Романа Миколайовича

на тему «Інституціоналізація та функціонування юридичних клінік
у США та Україні: порівняльно-правове дослідження»,

поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08-

Право за спеціальністю 081-Право

ВИТЯГ

із протоколу засідання фахового семінару кафедри теорії права та
конституціоналізму Західноукраїнського національного університету
від «09» червня 2026 р., протокол № 12

ПРИСУТНІ: Чудик Н.О., д.ю.н., професор, завідувач кафедри теорії права та конституціоналізму; Дракохруст Т.В., д.ю.н., професор, професор кафедри теорії права та конституціоналізму; Грубінко А.В., д.і.н., професор, професор кафедри теорії права та конституціоналізму; Подковенко Т.О., к.ю.н., доцент, доцент кафедри теорії права та конституціоналізму; Кравчук В.М., к.ю.н., доцент, доцент кафедри теорії права та конституціоналізму; Колесніков А.П., д.ю.н., доцент, професор кафедри теорії права та конституціоналізму; Кравчук М.В., к.ю.н., доцент, доцент кафедри теорії права та конституціоналізму; Ухач В.З., к.і.н., доцент, доцент кафедри теорії права та конституціоналізму; Москалюк Н.Б., д.ю.н., професор, професор кафедри безпеки та правоохоронної діяльності; Слома В.М., д.ю.н., професор, професор кафедри цивільного права і процесу; Лукасевич-Крутник І.С., д.ю.н., професор, завідувач кафедри цивільного права і процесу; Юркевич І.І., д-р філос. з права (PhD), доцент, доцент кафедри кримінального права та процесу.

З присутніх – 6 докторів юридичних наук, 1 доктор історичних наук, 4 кандидати юридичних наук, 1 кандидат історичних наук – фахівці за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційного дослідження дисертанта Мудрака Романа Миколайовича на тему «Інституціоналізація та функціонування юридичних клінік у США та Україні: порівняльно-правове дослідження», поданого на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08-Право за спеціальністю 081-Право щодо його рекомендації до захисту.

СЛУХАЛИ:

Доповідь дисертанта Мудрака Романа Миколайовича про результати проведеного ним дисертаційного дослідження.

Обговорення дисертації.

Доповідь Мудрака Р.М.

У своєму виступі Мудрак Р.М. обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційного дослідження, визначив її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, виклав її мету та завдання дослідження, об'єкт і предмет; охарактеризував основні положення, що відображають наукову новизну дослідження та їх практичну значущість, а також наголосив на важливості використання досвіду США для вдосконалення клінічної юридичної освіти в Україні.

Дисертант наголосив, що сучасний розвиток правничої освіти характеризується пошуком ефективних механізмів поєднання теоретичної підготовки майбутніх правників із набуттям практичних професійних компетентностей. У цьому контексті особливого значення набуває діяльність юридичних клінік, які забезпечують практикоорієнтоване навчання здобувачів юридичної освіти та одночасно сприяють реалізації права громадян на отримання правничої допомоги.

Порівняльно-правовий аналіз процесів інституціоналізації юридичних клінік, дослідження їх моделей та міжнародних стандартів клінічної юридичної освіти дозволяє на основі комплексного наукового підходу виявити наявні прогалини та запропонувати обґрунтовані шляхи вдосконалення вітчизняного законодавства і практики. Актуальність обраної теми не викликає сумнівів.

Аспірант під час доповіді окреслив наукову новизну одержаних результатів, зазначивши, що вони полягають як у постановці проблем, так і способах їх вирішення. За характером та змістом дисертаційна робота є першим комплексним науковим дослідженням процесів інституціоналізації та функціонування юридичних клінік у США та Україні в їх порівняльно-правовому вимірі.

2. Дискусія за результатами доповіді дисертанта, під час якої Мудрак Р.М. відповів на запитання присутніх на семінарі щодо структури роботи, методологічної та теоретичної основи дослідження, висновків, які отримані за результатами дослідження:

Запитання Чудик Н.О., д.ю.н., професора, завідувача кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету: які наукові методи Ви використовували при написанні свого дисертаційного дослідження?

Відповідь дисертанта:

Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових, спеціально-наукових і спеціально-юридичних методів пізнання. Базовим методологічним підходом виступив інституціональний підхід, який дозволив розглядати юридичні клініки не лише як структурні підрозділи закладів вищої освіти, а як самостійний соціально-правовий інститут. У роботі використано діалектичний, системний, історико-правовий, формально-юридичний, порівняльно-правовий методи, а також методи аналізу, синтезу, класифікації, узагальнення та моделювання. Застосування зазначеної методології дало змогу концептуально підійти до досліджуваної проблематики.

Запитання Дракохруст Т.В., д.ю.н., професора, професора кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету: чи здійснювали ви порівняльний аналіз моделей юридичних клінік США та України, і якщо так, то які основні відмінності Ви виявили?

Відповідь дисертанта:

Порівняльно-правовий аналіз моделей юридичних клінік США та України є одним із центральних завдань дослідження. Встановлено, що американська модель характеризується більш високим рівнем інституціональної зрілості, що обумовлено тривалістю її розвитку – понад 100 років, – рівнем професіоналізації та ступенем інтеграції у систему доступу до правосуддя. Водночас українська модель демонструє достатній рівень нормативного та організаційного розвитку, однак потребує подальшої професіоналізації та розширення спеціалізованих напрямів діяльності. Виявлено спільні закономірності: обидві моделі поєднують освітню та правозахисну функції. Серед ключових відмінностей – рівень автономії клінік, диверсифікованість джерел фінансування та широта спеціалізованих програм в США.

Запитання Кравчук В.М., к.ю.н., доцента, доцента кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету: яку методику визначення рівня інституціональної зрілості юридичних клінік Ви розробили і в чому її наукова новизна?

Відповідь дисертанта:

У дисертації розроблено авторську методику оцінювання рівня інституціональної зрілості юридичних клінік, яка базується на системі п'яти взаємопов'язаних груп критеріїв: нормативних, організаційних, функціональних, професійних та легітимізаційних. Наукова новизна методики полягає в тому, що вона дозволяє здійснювати комплексне оцінювання ступеня інституціонального розвитку юридичних клінік, виходячи не лише з наявності правових норм, а й з організаційної стабільності, ефективності реалізації функцій, сформованості професійних стандартів і рівня суспільного визнання. Апробація методики здійснена на прикладі юридичних клінік України та США.

Запитання Колесніков А.П., д.ю.н., доцента, професора кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету: яке практичне значення має розроблена Вами концепція подальшого розвитку юридичних клінік в Україні та які конкретні кроки, на Вашу думку, є пріоритетними для її реалізації?

Відповідь дисертанта:

Розроблена концепція подальшого розвитку юридичних клінік в Україні має як теоретичне, так і прикладне значення. Вона орієнтована на формування юридичних клінік як повноцінного соціально-правового інституту, що поєднує освітню, правозахисну та правопросвітницьку функції. Серед пріоритетних кроків у практичній площині я виділяю такі: по-перше, удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності юридичних клінік шляхом прийняття спеціального закону або внесення відповідних змін до Закону України «Про безоплатну правову допомогу»; по-друге, розширення спеціалізованих напрямів роботи юридичних клінік — зокрема у сферах захисту прав внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, осіб з інвалідністю — з урахуванням актуальних суспільних потреб воєнного та повоєнного часу; по-третє, розвиток фінансової стійкості клінік через диверсифікацію джерел фінансування, включаючи грантову підтримку, співпрацю з органами місцевого самоврядування та міжнародними організаціями; по-четверте, інтеграція юридичних клінік у систему безоплатної правової допомоги на офіційній основі. Зазначені заходи, реалізовані комплексно, дозволять вивести вітчизняний клінічний правовий рух на якісно новий рівень.

У подальшому обговоренні дисертаційного дослідження взяв участь:

Головуючий – Колесніков А.П., д.ю.н., доцент, професор кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету: Актуальність теми дослідження не викликає сумнівів та продиктована сучасним станом вітчизняної науки, адже багато проблемних питань у цьому напрямі, попри їх очевидну актуальність, не були предметом комплексних наукових досліджень. Тему розкрито глибоко, комплексно, поставлені завдання виконано. Пропозиції автора є аргументованими й переконливими. Висновки відповідають поставленим завданням. Робота написана грамотною науковою мовою, відповідає встановленим вимогам. Чи є ще запитання у присутніх? Немає. Переходимо до обговорення дисертації.

Слово надається науковому керівнику, **Кравчуку Миколі Володимировичу**, кандидату юридичних наук, доценту, доценту кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету, який надав позитивний відгук і відзначив, що дисертаційне дослідження присвячено складним та актуальним проблемам, а саме: «Інституціоналізація та функціонування юридичних клінік у США та Україні: порівняльно-правове дослідження».

Постановка мети і низки завдань дослідження Мудрака Р.М. свідчать про актуальність обраної теми та об'єктивну необхідність проведення дослідження щодо процесів інституціоналізації та функціонування юридичних клінік. Усі ключові питання теми розкриті досить повно та змістовно висвітлені. Ознайомлення зі змістом дисертації засвідчує належний рівень наукової та практичної обґрунтованості досліджуваних питань, а також достовірність сформульованих наукових положень.

Такий підхід дозволив Мудраку Р.М. узагальнити отримані результати у всіх розділах дисертації та логічно вивести загальні висновки. Їх аналіз, а також всебічне ознайомлення із змістом цього дослідження засвідчили, що дисертант повною мірою володіє методологією дослідження. Структура дисертації, логіка і послідовність розгляду питань, рівень аргументованості основних положень й висновків, форма викладення матеріалу та оформлення дослідження, його бібліографічний апарат відповідають чинним вимогам. Робота пройшла апробацію, про що свідчать акти впровадження дисертаційного дослідження у наукову та практичну діяльність.

Упродовж підготовки дисертації Мудрак Р.М. виявив себе як цілеспрямований і відповідальний дослідник, здатний до самостійної наукової роботи. Основні положення дисертаційної роботи викладені у 13 публікаціях, з яких: 6 статей у наукових фахових виданнях України, 1 розділ монографії, 1 стаття у зарубіжному виданні, 5 праць апробаційного характеру.

Статус, обсяги та зміст публікацій відповідають встановленим вимогам МОН України. Вважаю, що дисертація може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій раді за профілем.

Далі слово було надано рецензентам роботи:

Подковенко Т.О., к.ю.н., доцент, доцент кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету зазначила, що дисертаційна робота Мудрака Романа Миколайовича на тему «Інституціоналізація та функціонування юридичних клінік у США та Україні: порівняльно-правове дослідження» є актуальною та своєчасною, оскільки комплексні порівняльно-правові дослідження процесів інституціоналізації юридичних клінік у США та Україні залишаються недостатньо представленими в сучасній юридичній науці. Здобувач опрацював значну кількість наукової літератури, нормативно-правові акти та міжнародні документи. Отримані результати дослідження та положення, що

виносяться на захист, містять елементи наукової новизни та мають практичне значення.

Представлена наукова робота за своїм науковим рівнем, одержаними результатами та пропозиціями відповідає вимогам, що ставляться до наукових робіт такого рівня, що дозволяє рекомендувати її до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді Західноукраїнського національного університету за спеціальністю 081 «Право».

Дракохруст Т.В., д.ю.н., професор, професор кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету акцентувала увагу на актуальності обраної аспірантом теми дисертаційного дослідження, високому науковому рівні зроблених автором пропозицій, належній апробації результатів дослідження, які відповідають основним положенням дисертації. Рецензент зазначила, що теоретичну основу дослідження становлять напрацювання як вітчизняних, так і зарубіжних учених, а залучена емпірична база є достатньою для формування теоретико-концептуального підґрунтя дослідження.

У процесі дослідження Мудрак Р.М. здійснив глибокий аналіз великої кількості нормативно-правових актів, міжнародних документів та наукових праць, що безпосередньо стосуються предмета дослідження.

Вивчення змісту дисертації показало, що автор правильно сформулював мету та завдання дослідження, його предмет та об'єкт, визначив методи дослідження, що дозволило чітко окреслити наукову новизну та відповідні результати, які в сукупності вирішили важливі наукові завдання. Положення дисертації та її висновки є науково обґрунтованими і заслуговують на позитивну оцінку.

Головуючий – Колесніков А.П., д.ю.н., доцент, професор кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету, звернув увагу присутніх на актуальність теми дослідження, зробив акцент на важливості та доцільності результатів дослідження для правотворчої та правозастосовної діяльності. Сформульовані висновки як доктринального, так і практично-прикладного характеру свідчать про високий науковий рівень та завершеність роботи.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. За допомогою чітких визначень понять, класифікацій, критеріїв автору вдалося досить аргументовано висловити свою думку щодо наявних на сьогоднішній день дискусійних питань інституціоналізації юридичних клінік та перспектив їх розвитку в Україні.

Важливим для удосконалення науки є пропозиції дисертанта щодо: авторської концепції юридичних клінік як об'єкта правової інституціоналізації; методики визначення рівня інституціональної зрілості юридичних клінік; комплексного порівняльно-правового аналізу моделей юридичних клінік США та України; авторської концепції подальшого розвитку юридичних клінік в Україні.

Колесніков А.П. наголосив, що виконана Мудраком Р.М. робота відповідає основним вимогам МОН України та може бути рекомендована для захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Мудрак Роман Миколайович висловив подяку виступаючим та усім присутнім на засіданні за об'єктивну оцінку його дисертаційної роботи, за висловлені зауваження та побажання, слухні професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи.

За результатами обговорення присутні на засіданні

ПОСТАНОВИЛИ:

Прийняти висновок щодо дисертаційної роботи Мудрака Романа Миколайовича на тему «Інституціоналізація та функціонування юридичних клінік у США та Україні: порівняльно-правове дослідження» як такої, що відповідає вимогам, які заявлені до дисертації, та пропонувати Вченій раді університету затвердити висновок фахового семінару.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Мудрака Романа Миколайовича на тему «Інституціоналізація та функціонування юридичних клінік у США та Україні: порівняльно-правове дослідження», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю-081 Право

Обґрунтування вибору теми дослідження. Сучасний розвиток правничої освіти характеризується пошуком ефективних механізмів поєднання теоретичної підготовки майбутніх правників із набуттям практичних професійних компетентностей. У цьому контексті особливого значення набуває діяльність юридичних клінік, які забезпечують практикоорієнтоване навчання здобувачів юридичної освіти та одночасно сприяють реалізації права громадян на отримання правничої допомоги. Юридичні клініки у сучасних умовах виконують не лише освітню функцію, а й виступають важливим елементом механізму реалізації права на правничу допомогу.

Проблематика юридичних клінік, клінічної юридичної освіти та інституційних механізмів її розвитку привертає увагу як українських, так і зарубіжних дослідників. Водночас комплексні порівняльно-правові дослідження процесів інституціоналізації юридичних клінік у США та Україні залишаються недостатньо представленими в сучасній юридичній науці, що зумовлює актуальність обраної теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до тем науково-дослідної роботи кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету: «Архітектура та дивергенція державно-правових інститутів в Україні та світі: історія та сучасність» (державний реєстраційний номер – 0118U003550), «Оновлення приватного права України в умовах євроінтеграційних процесів» (державний реєстраційний номер – 0122U000626).

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження – здійснення комплексного порівняльно-правового аналізу процесів інституціоналізації та функціонування юридичних клінік у США та Україні, виявлення закономірностей їх розвитку, оцінювання рівня інституціональної зрілості та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо подальшого розвитку юридичних клінік в Україні.

Успішне досягнення визначеної мети передбачає вирішення таких завдань:

- розкрити теоретико-методологічні підходи до розуміння юридичних клінік як соціально-правового інституту;

- дослідити сутність та зміст процесу інституціоналізації юридичних клінік крізь призму сучасної інституціональної теорії;
- визначити критерії та показники оцінювання рівня інституціональної зрілості юридичних клінік;
- розробити авторську модель оцінювання рівня інституціональної зрілості юридичних клінік;
- проаналізувати передумови виникнення та основні етапи інституціоналізації юридичних клінік в Україні та США;
- здійснити порівняльно-правовий аналіз процесів інституціоналізації юридичних клінік у США та Україні;
- виявити переваги, недоліки та перспективи використання американського досвіду розвитку юридичних клінік в Україні;
- сформулювати авторську концепцію подальшого розвитку юридичних клінік в Україні.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у процесі становлення, розвитку та функціонування юридичних клінік як інституту правничої освіти та механізму забезпечення доступу до правосуддя.

Предмет дослідження – теоретико-правові засади, закономірності, особливості та моделі інституціоналізації юридичних клінік у США та Україні, а також механізми їх функціонування та перспективи розвитку в сучасних умовах.

Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових, спеціально-наукових та спеціально-юридичних методів. У роботі використано діалектичний, системний, історико-правовий, формально-юридичний, порівняльно-правовий методи, а також методи аналізу, синтезу, класифікації, узагальнення та моделювання. Провідним методологічним підходом виступає інституціональний підхід, який дозволив розглядати юридичні клініки як соціально-правовий інститут.

Теоретичною основою дослідження стали наукові праці фахівців у сфері загальнотеоретичної юриспруденції та методології наукових досліджень (О. Ф. Скакун, П. М. Рабінович, Ю. С. Шемшученко, О. В. Петришин, С. В. Бобровник та ін.), порівняльного правознавства (Рене Давід, К. Цвайгерт, Х. Кьотц, О. В. Кресін та ін.), а також дослідники у сфері клінічної юридичної освіти як вітчизняні (А. О. Галай, О. М. Головка, В. І. Бондар та ін.), так і зарубіжні (Ф. Блох, Дж. Гіддінгс, С. Візнер та ін.).

Нормативну основу роботи становлять Конституція України та закони України, нормативно-правові акти у сфері освіти та правничої допомоги, Типове положення про юридичну клініку закладу вищої освіти України, Стандарти діяльності юридичних клінік України, стандарти Американської асоціації юристів (АВА), а також міжнародно-правові акти, що стосуються правничої освіти та доступу до правосуддя.

Емпіричну базу дослідження становлять матеріали діяльності юридичних клінік України та США, документи Асоціації юридичних клінік України, звіти та аналітичні матеріали Американської асоціації юристів, дані про розвиток клінічного руху, а також правозастосовна практика.

Наукова новизна одержаних результатів. Суттєвими результатами дослідження, яким притаманні елементи наукової новизни, є такі сформульовані висновки та положення.

Уперше:

- запропоновано авторську концепцію юридичних клінік як об'єкта правової інституціоналізації, відповідно до якої юридичні клініки розглядаються як самостійний соціально-правовий інститут, розвиток якого відбувається через процеси нормативного закріплення, організаційного оформлення, професіоналізації діяльності, функціональної диференціації та суспільної легітимації;

- розроблено авторську методику визначення рівня інституціональної зрілості юридичних клінік, яка базується на системі нормативних, організаційних, функціональних, професійних та легітимаційних критеріїв і дозволяє здійснювати комплексне оцінювання ступеня інституціонального розвитку юридичних клінік;

- здійснено комплексне порівняльно-правове оцінювання рівня інституціональної зрілості юридичних клінік України та США на основі авторської методики, що дало змогу встановити особливості, закономірності та відмінності їх інституціонального розвитку;

- сформульовано авторську концепцію подальшого розвитку юридичних клінік в Україні, яка передбачає їх розвиток як багатофункціонального соціально-правового інституту, інтегрованого у систему правничої освіти, механізми забезпечення доступу до правосуддя та розвиток громадянського суспільства.

Удосконалено:

- наукові підходи до визначення юридичної клініки як соціально-правового інституту шляхом обґрунтування її інституціональної природи та багатофункціонального характеру;

- критерії оцінювання рівня інституціонального розвитку юридичних клінік шляхом їх систематизації та інтеграції у єдину систему оцінювання інституціональної зрілості;

- наукові підходи до адаптації американського досвіду функціонування юридичних клінік до умов України з урахуванням особливостей національної правової системи.

Набули подальшого розвитку:

- наукові положення щодо етапів становлення та розвитку юридичних клінік в Україні та США через уточнення особливостей їх інституціоналізації;

- наукові підходи до визначення ролі юридичних клінік у забезпеченні доступу до правосуддя, правопросвітницькій діяльності та реалізації соціальної функції правничої освіти.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що висновки та теоретичні положення, що у ній сформульовані, можуть сприяти подальшому розвитку юриспруденції, вдосконаленню нормативно-правового регулювання діяльності юридичних клінік, модернізації правничої освіти та розвитку механізмів забезпечення доступу до правосуддя в Україні.

Положення дисертаційного дослідження використовуються у практичній діяльності юридичної клініки Західноукраїнського національного університету (акт впровадження від 20 травня 2026 р. № 126-29/1249), а також у навчальному процесі (під час викладання дисциплін «Теорія держави і права», «Юридична деонтологія», «Порівняльне правознавство»).

Особистий внесок здобувача. Сформульовані у роботі положення, висновки, узагальнення, пропозиції та рекомендації обґрунтовано на основі власних досліджень в ході аналізу і опрацювання наукових, нормативних та статистичних джерел, навчальної та довідкової літератури.

Апробація результатів дослідження. Основні положення й висновки, що сформульовані і відображені в кваліфікаційній науковій праці, дискутувалися на засіданнях кафедри теорії права та конституціоналізму та на міжкафедральних семінарах Західноукраїнського національного університету, оголошувались та обговорювалися на наукових конференціях (II Міжнародна науково-практична конференція «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід», ЗУНУ, 21-22 квітня 2017 р.; IV Міжнародна науково-практична конференція «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід», ЗУНУ, 5-6 квітня 2019 р.; III Міжнародна науково-практична конференція «Інновації в освіті: реалії та перспективи розвитку», ЗУНУ, 20 травня 2022 р.; Міжнародна науково-практична конференція «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід», ЗУНУ, 24-25 квітня 2026 р.).

Публікації. Результати дослідження викладені у 13 публікаціях: 6 статтях у наукових фахових виданнях України, 1 розділі монографії, 1 статті в міжнародному виданні, 5 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Список опублікованих праць за темою дисертації

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

- Мудрак Р. М. Генеза становлення інституту юридичних клінік у світі та Україні. Актуальні проблеми правознавства. 2017. Випуск 3 (11). С. 31-35. URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/161>

- Мудрак Р. М. Юридична клінічна освіта в системі правової освіти України. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 9. С. 26-28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-9/4>

- Мудрак Р. М. Правовий статус юридичних клінік в Україні. Актуальні проблеми правознавства. 2021. Випуск 4 (28). С. 11-17. DOI: <https://doi.org/10.35774/app2021.04.011>

- Мудрак Р. М. Інституціоналізація правових інститутів як теоретико-методологічна основа дослідження юридичних клінік. Актуальні проблеми правознавства. 2026. № 1 (45). С. 12-16. DOI: <https://doi.org/10.35774/app2026.01.012>

- Мудрак Р. М. Моделі інституціоналізації юридичних клінік: порівняльно-правовий аналіз досвіду США та України. Актуальні питання у сучасній науці. 2026. № 4 (46). С. 2186-2200.

- Мудрак Р. М. Інституціоналізація правових інститутів: етапи, механізми та критерії сформованості. Національні інтереси України. 2026. № 4. С. 1475-1483. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-4\(21\)-1475-1484](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-4(21)-1475-1484)

В інших зарубіжних виданнях:

- Мудрак Р. М. Розвиток юридичних клінік у Сполучених Штатах Америки. Knowledge, Education, Law, Management. 2020. № 6 (34). vol. 1. P. 258-262. DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.1.41>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

- Мудрак Р. М. Проблеми правової природи юридичних клінік в механізмі захисту прав і свобод людини та громадянина. Guarantee and protection of fundamental human rights as an integral element of the integration of Ukraine in the EU. Olsztyn, 2019. С. 249-259.

- Мудрак Р. М. Юридична клініка як інноваційний засіб професіоналізації майбутніх правників. Збірник матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль: Економічна думка, 2017. С. 102-104.

- Мудрак Р. М., Кравчук М. В. Юридичний клінічний рух в системі правової освіти України. Новації та виклики юридичної освіти. Тернопіль, 2017. С. 53-58.

- Мудрак Р. М. Нормативно-правова база організації та діяльності юридичних клінік. Збірник матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль: Економічна думка, 2019. С. 166.

- Мудрак Р. М. Організаційні умови гуманістично спрямованого освітнього процесу в юридичній клініці. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. С. 163-167.

- Мудрак Р. М. Компаративістика клінічної юридичної освіти: досвід США та трансформаційна модель України. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль: ЗУНУ, 2026. С. 42-45.

Робота виконана на кафедрі теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету.

Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою ВНЗ «Західноукраїнський національний університет» (протокол № 3 від 25-26 листопада 2021 р.).

Науковий керівник – Кравчук Микола Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету.

Усі теоретичні та практичні результати, що виносяться на захист, отримані автором самостійно.

Текст дисертаційної роботи пройшов перевірку на наявність текстових запозичень Unіcheck. За результатами перевірки, виявлено відсутність текстових запозичень без належного посилання на джерело та встановлено, що дисертаційна робота Мудрака Романа Миколайовича на тему «Інституціоналізація та функціонування юридичних клінік у США та Україні: порівняльно-правове дослідження» відповідає принципам академічної доброчесності.

Оцінка мови й стилю дисертації. Мова й стиль дисертаційного дослідження відповідають вимогам, які висуваються до наукової праці такого рівня.

Відповідність змісту дисертації спеціальності 081-Право. За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Мудрака Романа Миколайовича відповідає спеціальності 081-Право та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року (зі змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 року № 283), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

У результаті розгляду дисертації Мудрака Р.М. та повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛИЛИ:

1. Пропонувати Вченій раді затвердити такий склад разової спеціалізованої вченої ради:

Чудик Наталія Олегівна, доктор юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, професор,

завідувач кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету – голова ради;

Слома Валентина Миколаївна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права і процесу Західноукраїнського національного університету – рецензент;

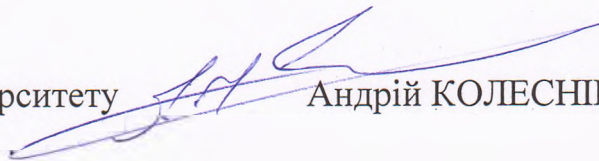
Юркевич Ірина Ігорівна, доктор філософії з права (PhD), доцент, заступник декана юридичного факультету, доцент кафедри кримінального права та процесу Західноукраїнського національного університету – рецензент;

Стрельченко Оксана Григорівна, доктор юридичних наук, професор, доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін Національної академії внутрішніх справ – опонент;

Новосад (Духневич) Ірина Вікторівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки – опонент.

2. Рекомендувати новоствореній разовій спеціалізованій вченій раді прийняти дисертаційну роботу до захисту.

Головуючий на засіданні кафедри
теорії права та конституціоналізму,
д.ю.н., доцент, професор кафедри
теорії права та конституціоналізму
Західноукраїнського національного університету

Андрій КОЛЕСНИКОВ